

LA CORDILLERA DEL TIBIDABO. ⁽¹⁾

Certament la nostra Associació deu un tribut d'admira-
ció á n'aqueixa renglera de turons que s'aixeca en-
torn de Barcelona, oposant una barrera á la extensió del
Vallés, y brinda á la capital de la nostra Catalunya ab lo
llit arrecerat hont se la veu ajáure's dolsament, extesos
sos brassos per lo plá que verdeja, banyats sos peus per
las escumosas aigües del Mediterrá, que la adorm al tron-
toll acompasat del mormolador onatje, y guardada fidel-
ment per lo guayta vigilant de Montjuich.

Mes encara ningú de vosaltres, potser, li deu aquest
tribut ab mes motiu que jo, que días y més días, desde 'l
cim de totas aquellas crestas, he vist llevarse 'l sol, nai-
xent de la ratlla blavenca de las onas, l'he seguit reeo-
rrent la imaginaria órbita per l'ample volta del firma-
ment y, al anarse á pondre darrera de las cónicas y mis-
teriosas cimas del Montserrat, m' han enlluernat sos
raigs riquissims de brillants colors; ningú com jo, que
conech á palms aquells camins, que he dormit á la ombra
d'aquells boscos de pins, y que mil y mil vegadas la na-
turalesa explendent y magnífica, conmoventme las fibras

---

(1) Treball llegit en sessió del dia 22 de Mars de 1878.

més sensibles, los més tendres sentiments del cor, m'ha fet rodolar per las galtas una llàgrima escapada y m'ha ensenyat, allí dalt, á conéixer á mon Déu y á estimar ma patria.

Permetéu, donchs, que pague aquest tribut tan merescut, molestant la vostra atenció ab una descripció d'aquella cordillera y de la vall que enclou, sisquera sia, com á meva, insignificant y migrada.

Seguint la direcció general de N E. á S O., prenent per punt de vista son pich més elevat, forma part, de la banda de Llevant, d'un *extens anfiteatre*, que completan los turons alsats més enllá del riu Besós y estrebats á Mongat á la vorera del mar, dins del que s'enclou lo pla de Barcelona. Los vessants oposats s'extenen en accidentadas ramificacions fins á trobar lo plá del Vallés y, pel extrem de Ponent, fins á la vall del Llobregat.

Així resulta que las corrents dels dos rius la limitan al obrirse pas pera buscar sa respectiva desembocadura, que troban, lo primer prop de Badalona y aquest últim darrera del Montjuich en lo plá anomenat de la Marina, del que 's distingeixen los lluent estany.

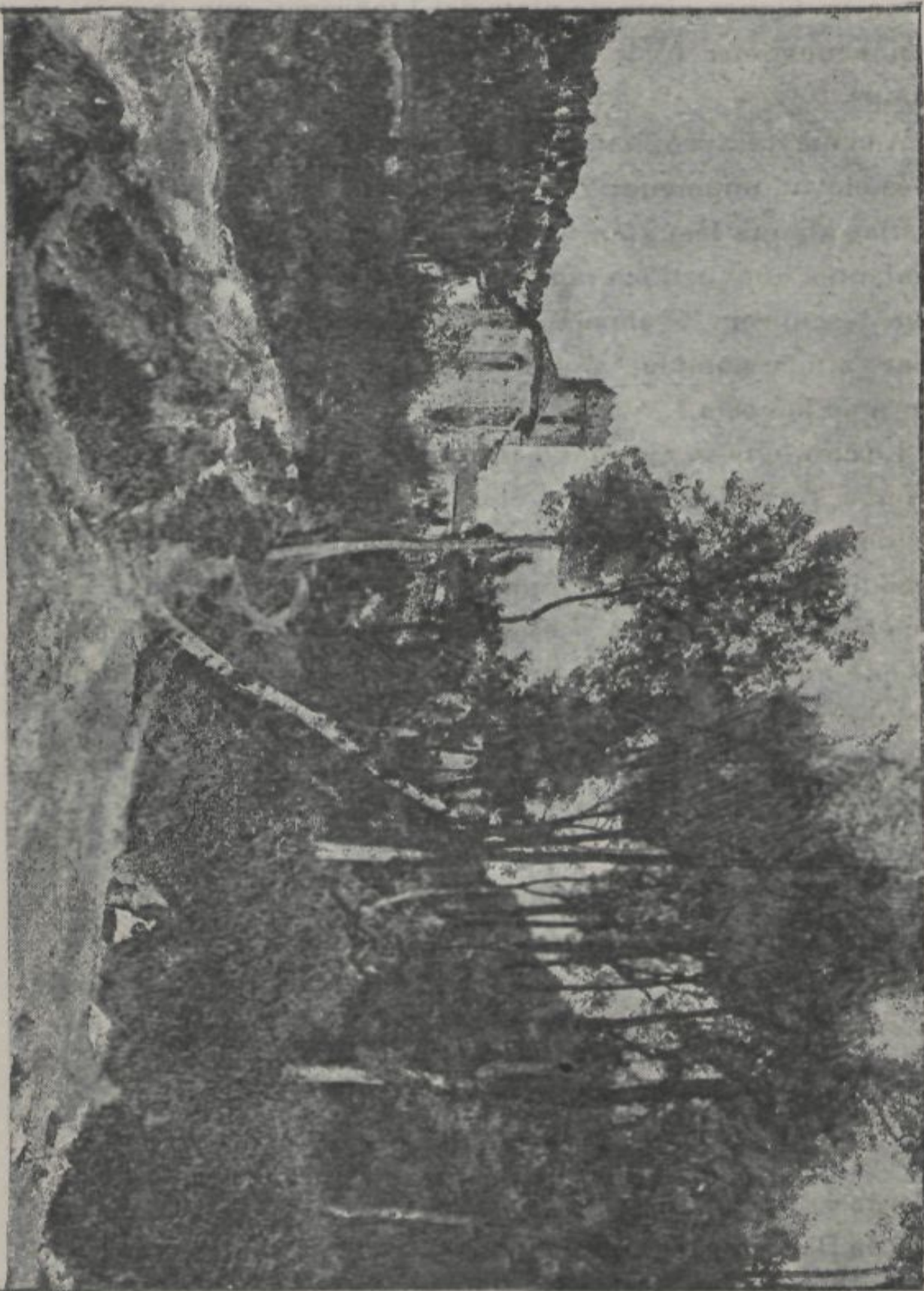
Quedan formats sos extrems per lo turó llegendari dels Moncadas que s'aixeca al N., atrevit com niu d'esparvers, unit á la cordillera per lo coll d'aquest nom y en lo que algunas parets d'una torra telegráfica en ruinas recordan lo famós castell, y per lo elevat S. Pere Màrtir al Mitjorn. Un y altre disfrutan de panoramas hermosos; lo primer domina tot lo Vallés y lo curs del Besós desde 'l mar fins als vessants del Congost, y l'altre deixa explayar la vista per la vall del Llobregat, tan regalada com á dojo productiva, vestida d'hortas y fruyterars. L'un veu exténdre's per la

planura las serps rogencas de las rieras que conflueixen al Besós, sortidas de llurs caus de la montanya; l' altre domina la blanca cinta de plata del Llobregat, que ab misteriós murmuri vé de besar la penya idolatrada pels catalans.

A la meytat, proximament, de sa extensió, s' alsa lo pich més elevat, anomenat *Tibidabo* en recordansa de las paraulas ab que Jesús fou temptat en lo desert pel esperit del mal, nom que justifica molt bé la deliciosa y extensa vista que descubreix. S' eleva á 520 metres damunt lo nivell del mar, altura notable, ja que la base no dista mes que una hora de la costa.

Lo cim, que en algunas ocasions se veu covert de blanca neu, forma un replá de terra vegetal, despullada casi de vegetació á causa de la freqüencia ab que 's veu trepitjada per visitants indigenas y estrangers, així es que fá la ilusió, com fá poch observava un de mos amichs, de que no 's dega á la naturalesa sa formació, sinó al artifici del home, puix aquella esplanada, ahont no caben menys de quaranta personas assentadas, es lo més apropiat pera lloch d' esbargiment y de grandiosa contemplació.

D' allí dalt se veu la dilatada mar aixamplantse pel horisó, solcada de blancas velas ó rastrejada per negras fumeras, y en días serens s' ovira, en los últims confins ahont la vista arriba, la Dragonera de Mallorca, sortint de las aigües com fada misteriosa que s' abriga d' un vel transparent de lleugera boira; d' allí 's veu la costa ribetejada d' escuma de plata, desde la desembocadura del Tordera fins á las costas de Garraf; d' allí, sota 'ls peus, lo plá de Barcelona cobert de caseriu y rodejat de camps, y

VALLVIDRERA.—PAISATGE AB LA IGLESIA.

Fotografat directe, d' una fotografia de D. Antoni Massó.

lo rich Vallés ombrejat per la admirable trinitat que forman lo Montseny, lo S. Llorens y lo Montserrat; d' allí totas las montanyas de Catalunya que s' esforsan en traure las altas cimas com pera mirar sa Comtesa, y més alta que totas, més lluny que totas, mes admirable que totas, la nevada carena del Pirineu, lo mur d' Europa, ahont, com diu lo nostre poeta, l' Altíssim atracá la Espanya,

Al bressoleig, com Venus, de dos rihentes mars.

Mes no busquéu tan sols en l' exterior poesia y atracció. Busqueula també en la preciosa vall que forma 'l cor de la Cordillera, anomenada Vallvidrera; busqueula en aquella iglesia y rectoría ab son campanar quadrat d' armoniosas campanas, aixecat del fons d' un torrent remorós que s' escorra en cascatas diminutas; busqueulas en las frescas fonts que brollan en cent ombrívolas reconadas concertant son dols soroll ab los refilets y passadas dels rossinyols pobladors del fullatje que somou lo suau oreig; busqueulas en las boiras que sovint s' arrossegan per aquells turons; en l' armoniós silenci, deixaume dirho així, que regna en las ubagas fondaladas de Santa Creu, de Valldoreix, de Sant Cugat, de Sant Medí y de Sant Genís; en los cántichs y plegarias que dels monastirs de Pedralbes y Sant Cugat encara s' enlairan envers lo firmament, voltats de núvols d' encens, y en los recorts que inspiran las tristas ruinas del de Sant Geroni de Vall d' Hebron.

Ab poch esfors pot visitarse la montanya que'ns ofereix paratjes tan encisers, puix cap dels camins que del plá de Barcelona conduheixen á la carena arriba á una hora d' extensió. D' aquestos, lo més important es lo que puja de Gracia pels Josepets y passa per Collecerola pera acabar

duas horas després á Sant Cugat, últimament substituït per una pintoresca carretera; y lo més curt, si bé penós, y també molt concorregut, es la costa de Vallvidrera, oberta en la roca, que surt del extrem de Sarriá y enmena á la *Serra*, així anomenada la més considerable agrupació de cases del poble y la part que desde Barcelona se veu mes baixa de tota la cordillera. Allí 's forma un collet y en lo vessant oposat comensa la petita vall.

Una de las circumstancias que més captivan al que coneix un poch á fondo aquell poblet, es la germanó ab que es governat; allí no 's coneixen intrigas ni hi ha partits, y pot dirse que 'l poble es regit per tanda entre 'ls homens més entenimentats. Lo respecte al principi d'autoritat hi es incondicional, y 'ls càrrechs s'exerceixen com á distinció honorífica, may com á destíno lucratiu ó de conveniencia. Es, en fi, com si diguéssim, una república patriarcal electiva.

Al Sr. Rector, de cara afable, lo veuréu sovint en la plassa de la Rectoria, voltat pels homens de més pés del poble, ocupantse y discutint ab ells de llurs interessos morals y materials y donantlosi sans consells; ó bé 'l trobaréu per aquells caminets, que corran entre 'l bosch com deslligadas serps, ab la lloba á las espatllas y lo boneto al cap, ab son acompanyament de noys que saltironan, y als qui vá ensenyant la doctrina cristiana ó la lliçó d'escolans, pera que 'l dia de la festa major, que es per la Assumpció, sápigam servir l'ofici solemne ab aquella admirable regularitat en las genufleccions y en las respostas, que semblan moguts per un ressort y se senten com si fossen un sol, y aixó que no son menys de sis ó vuit.

Baixéu á la iglesia lo día de Pascua y veuréu de bon

matí las llargas, abigarradas y alegres collas affuinthi per tots los camins y caminets. Veuréu després aquella generació reunida, empényers pera poder entrar á la missa matinal, que oheix silenciosa, y á la sortida lo magnífich ajuntament de caras colradas y bandes carmesinas, repartint en la porta á xichs y grans lo pá benehit, mentres dos ferrenys guarda-boscós, ab lo fusell penjat á la espatlla y la gorra ab pintoresca franja de grana, al costat dels sachs de pans, pródichs com altres corns d' abundancia, cuidan de que 's guarde l' ordre en aquella sublim expansió de la més hermosa fraternitat.

Y, pera acabar la festa, surten tots en professó l' endemá acompanyant al Sr. Rector á benehir lo terme ó *malehir la cuca*, com diuhen ells, gaya y conmovedora solemnitat que alegra 'l cor, perfumantlo ensemps ab las emanacions sagradas del encens y las flayrosas de fonolls y farigolas, violetas y romaní del bosch.

Costums senzillas, riallers y variats paisatges, panoramas preciosos, horisons que s' extenen encara més enllá de las fronteras de la nostra terra, tot ho trobaréu en aqueixa cordillera que guarda á Barcelona com la flor guarda en son cálzer la gota de rosada, com la petxina guarda la perla, com lo joyer la joya, com guarda, en fi, la patena la hostia consagrada.

ANTONI MASSÓ.